

STORTINGET

Innst. 295 L

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Prop. 64 L (2021–2022)

**Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om
Endringer i lov om endringer i helselovgivningen
(oppheving av overføring av det offentlige tann-
helsetjenesteansvaret)**

Til Stortinget

Sammendrag

Helse- og omsorgsdepartementet foreslår i proposisjonen å oppheve deler av lov 16. juni 2017 nr. 55 om endringer i helselovgivningen. Forslaget omfatter del III, IV og V nr. 2 og 3 i loven, som ikke er satt i kraft.

Stortinget fattet 8. juni 2017 førstegangsvedtak om en rekke lovendringer som blant annet er nødvendige for å overføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene (Lovvedtak 108 (2016–2017)). Lovvedtaket bygger på Innst. 378 L, jf. Prop. 71 L (2016–2017) Endringer i helselovgivningen (overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret, lovfesting av kompetansekrav m.m.). De delene av lovvedtaket som gjelder lovendringer knyttet til overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret til kommunene, er ikke satt i kraft. Bakgrunnen for forslaget om å oppheve disse delene av lovvedtaket er at regjeringen ønsker å videreføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten på fylkeskommunalt nivå.

I forbindelse med behandlingen av lovforslaget i Prop. 71 L (2016–2017) vedtok Stortinget samtidig flere anmodningsvedtak om tiltak som ble forutsatt å måtte gjennomføres før en samlet ansvarsoverføring av tannhelsetjenesteansvaret til samtlige kommuner kan skje.

Vedtak nr. 847:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en prøveordning som innebærer at kommuner som ønsker det, etter søknad kan få tillatelse til å overta ansvaret for tannhelsetjenesten fra 2020.»

Vedtak nr. 848:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at prøveordningen som starter i 2020, i de kommunene som ønsker å overta tannhelsetjenesten, følgeevalueres frem til 2023. Basert på erfaringene i prøvetiden og endringer i kommunestruktur etter 2020, kan en videre utvidelse til flere kommuner tidligst skje etter 2023.»

Vedtak nr. 849:

«Stortinget ber regjeringen vurdere behovet for økonomiske incentiver for kommuner som ønsker å overta tannhelsetjenesten.»

Vedtak nr. 850:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med egen sak som vurderer overføring av den samlede tannhelsetjenesten basert på erfaringene fra prøveordningen som kan gi grunnlag for beslutning om overføring fra 2023.»

Vedtak nr. 851:

«Stortinget ber regjeringen starte arbeidet med å bygge opp tannpleierkompetanse i kommunene. Slik oppbygging av tannpleierkompetanse i kommunene vil ha økonomiske og administrative konsekvenser som regjeringen vil måtte komme tilbake til i budsjettssammenheng.»

Regjeringen har i Hurdalsplattformen uttrykt en klar ambisjon om å videreføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten på fylkeskommunalt nivå. Av

plattformen fremgår det at regjeringen gjennom en rekke tiltak ønsker en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. Dette fremkommer også av budsjett-enigheten mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti. I Innst. 16 S (2021–2022) fra kommunal- og forvaltningskomiteen viser komiteens flertall til at fylkeskommunene har viktige oppgaver knyttet til tannhelse, og at dette er blant de grunnleggende tjenestene som utgjør en forskjell i vanlige folks hverdag. Gjennom Stortingets behandling av Innst. 16 S (2021–2022) er det for 2022 bevilget 100 mill. kroner i fylkeskommunenes ramme til generell styrking av den offentlige tannhelsetjenesten. I tillegg er det gjennom rammen bevilget 168 mill. kroner slik at fylkeskommunene kan tilby tannhelsetjenester til 21- og 22-åringer med 50 pst. rabatt.

Forslaget i proposisjonen om å oppheve deler av lovvedtaket fra 2017 vil derfor gjøre det klart at den offentlige tannhelsetjenesten fortsatt skal være et fylkeskommunalt ansvar.

Forslaget i proposisjonen har ikke vært på alminnelig høring. Høring må i dette tilfellet anses som åpenbart unødvendig, sett i lys av at de aktuelle lovendringene ikke er iverksatt, og at svært få kommuner har uttrykt ønske om å delta i prøveordningen.

Som følge av forslaget om å oppheve deler av lovvedtaket legges det til grunn at det heller ikke vil være aktuelt å følge opp de fem anmodningsvedtakene knyttet til lovvedtaket. Regjeringen anser at det ikke lenger er politisk flertall for anmodningsvedtakene i Stortinget. Det planlegges derfor ikke ytterligere oppfølging av vedtakene, med mindre Stortinget beslutter noe annet. Endelig sluttrapportering på anmodningsvedtakene med forslag til at vedtakene oppheves, vil bli gjort i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2023.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Tove Elise Madland, Cecilie Myrseth, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland og Hans Inge Myrvold, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, merker seg at regjeringen foreslår å oppheve del III, IV og V nr. 2 og 3 i lov 16. juni 2017 nr. 55 om endringer i helselovgivningen (Lovvedtak 108 (2016–2017)). Komiteen merker seg at

de foreslåtte opphevelsene omfatter bestemmelser som legger til rette for overføring av ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene. Opphevelse vil medføre at den offentlige tannhelsetjenesten fortsatt vil være et fylkeskommunalt ansvar.

Komiteen viser til at lovendringene ikke er satt i kraft, og at forslaget om opphevelse ikke vil innebære endringer i gjeldende rett.

Komiteen konstaterer at departementet i proposisjonen skriver at en følge av opphevelsen av disse lovvedtakene vil være at tilknyttede anmodningsvedtak (vedtak nr. 847, 848, 849, 850 og 851 (2016–2017)) ikke vil bli fulgt opp. Komiteen merker seg at regjeringen vil komme tilbake med forslag om at vedtakene oppheves, i forbindelse med budsjettproposisjonen for 2023.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Kristelig Folkeparti, merker seg at ingen kommuner har tatt i bruk regelverket som en del av en prøveordning, og at det heller ikke er noen grunn til å tro at det er kommuner som har startet et arbeid med å innrette seg mot en fremtidig overtakelse av tannhelseansvaret.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen har uttrykt en klar ambisjon om å videreføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten på fylkeskommunalt nivå. Det framgår av Hurdalsplattformen at regjeringen ønsker en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester, og budsjettenigheten mellom regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti er starten på dette.

Disse medlemmer viser til budsjettenigheten med Sosialistisk Venstreparti om utredninger av tannhelsetjenesten og vil peke på at tannpleiernes rolle i tannhelsetjenestene, vil være en del av dette. Disse medlemmer vil understreke at det vil være en stor fordel om dette sees på i sammenheng med de øvrige behovene i tannhelsetjenesten.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener tannhelsetjenesten i Norge fungerer godt. I dag er tannbehandling gratis for én av fire innbyggere, inkludert barn og unge, personer med ruslidelser og eldre på sykehjem eller som får hjemmesykepleie. I tillegg har mennesker som har ulike tannlidelser, gode ordninger med blant annet reduserte priser. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg endret støtteordningene slik at støtten treffer dem som trenger det mest. Siden 2013 er skjermingsordninger for personer med særskilte behov økt, og det er nå en halv million som hvert år mottar stønad til tannbehandling fra folketrygden.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs omtale av anmodningsvedtakene som ble fattet i forbindelse med behandlingen av Prop. 71 L (2016–2017) i statsbudsjettet for 2022:

«Forutsetningene for gjennomføring av forsøket hvor utvalgte kommuner overtar ansvaret for tannhelsetjenesten, er betydelig endret som følge av pandemisituasjonen. Utbruddet av covid-19 har hatt vesentlige konsekvenser for den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, og vil ha betydning for tjenestenes drift det kommende året. Tilsvarende er kommunene i en krevende situasjon på grunn av pandemiutbruddet. Oppstart av forsøket er utsatt til 2022. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Disse medlemmer støtter ikke å oppheve de delene av Stortingets lovvedtak nr. 108 av 8. juni 2017 som legger til rette for å overføre ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene. Disse medlemmer mener regjeringen må følge opp anmodningsvedtakene som ble gjort i forbindelse med behandlingen av Prop. 71 L (2016–2017) om blant annet å legge til rette for at kommuner som ønsker det får overta ansvaret for tannhelsetjenesten, og at dette, skal være en prøveordning med følgeevaluering.

Disse medlemmer fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen følge opp anmodningsvedtakene 847, 848, 849, 850 og 851 (2016–2017) som ble gjort i forbindelse med behandlingen av lovforslaget i Prop. 71 L (2016–2017). Stortinget ber regjeringen komme tilbake på egnet måte.»

Disse medlemmer mener at det å samle tjenestetilbudet til personer med omfattende og sammensatte tannbehandlingsbehov på ett forvaltningsnivå kan bidra til en forenkling og forbedring for dem som mottar tannbehandlingstjenester. Disse medlemmer viser til at en overføring av tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene vil flytte tjenestetilbudet nærmere innbyggerne og bidra til et mer helhetlig pasientforløp.

Disse medlemmer viser til Stortingets behandling av Meld. St. 38 (2020–2021) Nytte, ressurs og alvorlighet – Prioritering i helse- og omsorgstjenesten. Her gikk regjeringen Solberg inn for å sette i gang arbeidet med en stortingsmelding om organisering av tannhelsetjenesten. Dette ble også vedtatt av Stortinget da stortingsmeldingen var til behandling i mars 2022, jf. Innst. 221 S (2021–2022). Disse medlemmer mener at det ville vært riktigere av regjeringen å gjøre vurderingene om overføring av tannhelsetjenesten fra fylkeskommunene til kommunene i forbindelse med en slik stortingsmelding, slik at de hadde blitt sett i en større og mer helhetlig sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet mener det er synd at regjeringen velger å ikke gjennomføre forsøksordningen der kommuner kan velge å overta tannhelseansvaret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener både kommuner, fylker og tannhelsetjenesten er tjent med å finne nye måter å organisere drift av tannhelsetilbudet på, og at vedtak nr. 847 ved behandlingen av Prop. 71 L (2016–2017) bør følges opp.

Disse medlemmer mener et premiss for å få et helhetlig og mer sammenhengende tjenestetilbud er å sørge for sterke og robuste kommuner med flere oppgaver og mer ansvar. Disse medlemmer mener derfor det bør legges til rette for at kommuner kan påta seg tannhelseansvaret dersom de ønsker det selv.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener det er på høy tid med en tannhelsereform som sikrer at tannhelse likestilles med det øvrige helsetilbudet. Arbeidet med å få gjennomført en tannhelsereform har, og disse medlemmer viser til at det i budsjettenigheten mellom Sosialistisk Venstreparti og regjeringspartiene ble vedtatt at det skal settes ned et utvalg som skal foreslå nødvendige grep for å likestille tannhelsetjenestene med andre helsetjenester. Det ble også i budsjettavtalen sikret midler til en forsiktig start på en tannhelsereform. Innsatsen må imidlertid videreføres og intensiveres kraftig i årene som kommer, for å nå målet om full likestilling mellom tjenestene. Disse medlemmer vil understreke at det parallelt med en gjennomgang av nødvendig lovverk kan gjøres en rekke grep for å sikre en sterk offentlig tannhelsetjeneste og bedre og mer tilgjengelige tjenester.

Disse medlemmer mener fylkeskommunen er best skikket til å ivareta den offentlige tannhelsetjenesten, og er derfor enige med regjeringen i at det ikke er aktuelt med videre oppfølging av vedtak 847, 848, 849 og 850.

Disse medlemmer merker seg Tannlegeforeningens innspill om behovet for å bygge opp tilbudet om tannpleiere i kommunene. Det er tidligere utført forsøksordninger med kommunal tannpleier. I evalueringen av et samarbeidsprosjekt mellom Hamar kommune og tannhelsetjenesten i Hamar konkluderes det med at:

«Prosjektet har uten tvil gitt økt fokus på oral helse i hjemmebasert omsorg, både hos pleiepersonale og hos brukerne. Det å ha en tannpleier ansatt i kommunen skapte en nærhet og styrket samhandlingen med den offentlige tannhelsetjenesten som tidligere har vært helt fraværende.»

Disse medlemmer mener det er viktig å styrke arbeidet med tannpleierkompetanse i kommunene, og at vedtak 851 må følges opp.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for utprøving og pilotering av ordningen med kommunal tannpleier og opprette en belønningsordning for kommuner som ansetter kommunal tannpleier.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Pasientfokus mener at undersøkelser og behandling av tenner må inn under samme egenandelstak som øvrige helsetjenester. Disse medlemmer viser til at dagens tannhelsesystem har store svakheter. Hvis en person for eksempel blir utsatt for en ulykke på sykkel, vil pasienten få dekket utgifter til det meste – bortsett fra skader på tennene. Det stilles medisinske diagnoser for sykdommer i munnen, kjeven og ulike tannsykdommer på samme måte som det stilles diagnoser for hender, føtter og hjerte. Det er lite logisk og vanskelig å forstå hvorfor akkurat tenner ikke blir behandlet som en del av kroppen.

Disse medlemmer vil også understreke at dårlig tannhelse øker risikoen for slag, diabetes, kreft, hjerte- og karlidelser m.m. Dette er alvorlige sykdommer som vil kunne forebygges og reduseres dersom gode og tidsriktige støtteordninger for tannbehandling innføres.

Disse medlemmer vil peke på at noen nordmenn har personlige tannhelseforsikringer, og noen har oppsparte midler og økonomi til å ivareta tennene og håndtere store tannlegeregninger, men at dette langt fra gjelder alle. Disse medlemmer mener det er nødvendig å få på plass en rettferdig tannhelsetjeneste som utjevner de sosiale ulikhetene i samfunnet, og som sikrer at alle får den tannbehandlingen som er nødvendig.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 10. mai 2022

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Even A. Røed

ordfører

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen følge opp anmodningsvedtakene 847, 848, 849, 850 og 851 (2016–2017) som ble gjort i forbindelse med behandlingen av lovforslaget i Prop. 71 L (2016–2017). Stortinget ber regjeringen komme tilbake på egnet måte.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge til rette for utprøving og pilotering av ordningen med kommunal tannpleier og opprette en belønningsordning for kommuner som ansetter kommunal tannpleier.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov om endringer i helselovgivningen (oppheving av overføring av det offentlige tannhelsetjenesteansvaret)

I

I lov 16. juni 2017 nr. 55 om endringer i helselovgivningen oppheves del III, IV og V nr. 2 og 3.

II

Loven trer i kraft straks.